

บทที่ 4

การผลิตและความเสี่ยง

4.1 ลักษณะฟาร์ม

การศึกษาครั้งนี้ได้รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์ฟาร์มเลี้ยงสุกรขุน ในจังหวัดตาก นครปฐม ที่มีการเลี้ยงสุกรขุนจำนวนระหว่าง 500 ถึง 5,000 ตัว เพื่อการวิเคราะห์ ความเสี่ยง และผลตอบแทนในธุรกิจการเลี้ยงสุกรขุนในฟาร์มขนาดกลางแบบอิสระ ซึ่งมีข้อมูล สภาพทั่วไปทางด้านการผลิตของฟาร์มตัวอย่างดังนี้

เกษตรกรเจ้าของฟาร์มส่วนใหญ่ มีอายุมากกว่า 50 ปี ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 53.33 ของ เกษตรกรทั้งหมด (ตารางที่ 4.1) และเกษตรกรเจ้าของฟาร์มที่มีอายุน้อยกว่า 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.00 ของเกษตรกรทั้งหมด แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรในวัยกำลังทำงาน ปัจจุบันสนใจการเลี้ยง สุกรมากขึ้น และมีแนวโน้มสูงขึ้นในอนาคตจะหวนกลับคืนสู่ภาคเกษตรในบ้านเกิดของตนเอง เนื่องจากครอบครัวมีมรดกตกทอดทางการเกษตรอยู่แล้ว

ประสบการณ์ในการเลี้ยงสุกรส่วนใหญ่ มีประสบการณ์ในการเลี้ยงมากกว่า 5 ปี คิดเป็น ร้อยละ 60.00 ของเกษตรกรทั้งหมด และประสบการณ์ในการเลี้ยงน้อยกว่า 5 ปี (ร้อยละ 40.00 ของ เกษตรกรทั้งหมด) แสดงให้เห็นว่ามีการขยายตัวของ การเลี้ยงสุกรเพิ่มขึ้นในอนาคต

สังเกตได้ว่าอายุของเกษตรกรเจ้าของฟาร์ม ไม่ได้แปรผันตามกันกับประสบการณ์ในการ เลี้ยงสุกร ซ.ฟาร์มเกษตรกรเจ้าของฟาร์มมีอายุ 28 ปี แต่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงสุกรถึง 6 ปี แต่ ว.ฟาร์ม เกษตรกรเจ้าของฟาร์มมีอายุ 66 ปี แต่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงสุกรเพียง 5 ปี เนื่องจากใน ปัจจุบันเศรษฐกิจมีความผันผวนสูงในภาคอุตสาหกรรม ทำให้ประชาชนหันมาลงทุนในภาค การเกษตรมากขึ้น ทำให้เกิดเกษตรกรยุคใหม่ที่มียุอยู่ในวัยทำงานมากกว่าในอดีต

จำนวนสุกรที่เลี้ยงส่วนใหญ่เลี้ยงสุกรอยู่ระหว่าง 1,001–2,000 ตัว ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 40.00 ของเกษตรกรทั้งหมด) รองลงมาเลี้ยงสุกรน้อยกว่า 1,000 ตัว ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 33.33 ของ เกษตรกรทั้งหมด และเลี้ยงสุกรมากกว่า 2,000 ตัว ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 26.67 ของเกษตรกรทั้งหมด

แรงงานเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญในการเลี้ยงสุกร พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีแรงงานประจำ อยู่ระหว่าง 2-5 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 80.00 ของเกษตรกรทั้งหมด และมีแรงงานประจำมากกว่า 5 คนนั้นมีเพียงร้อยละ 20.00 ของเกษตรกรทั้งหมด จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า จำนวนแรงงาน ประจำในปัจจุบันมีจำนวนลดลงกว่าในอดีต เนื่องจากลักษณะทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปนี้ทำให้เกิดภาวะขาดแคลนแรงงานทางการเกษตร

สังเกตได้ว่า ส.ฟาร์มมีสุกร 600 ตัว มีแรงงานถึง 4 คน แรงงาน 1 คนเลี้ยงสุกรเพียง 150 ตัว แต่ จ.ฟาร์มมีสุกร 3,250 ตัว มีแรงงานเพียง 5 คน ส่งผลให้แรงงาน 1 คนต้องเลี้ยงสุกรถึง 650 ตัว เป็นจำนวนที่มากเกินไป เลี้ยงต่อการดูแลสุกรที่ไม่ทั่วถึง อย่างไรก็ตาม ส.ฟาร์มก็มีแรงงานมากเกินไปทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายของเกษตรกรเจ้าของฟาร์มซึ่งก็เป็นความเสี่ยงอีกรูปแบบหนึ่ง จำนวนสุกรต่อแรงงาน 1 คน ที่เหมาะสมจากค่าเฉลี่ย เท่ากับ 379 ตัว/คน จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการที่มีประสบการณ์ระบุว่าแรงงาน 1 คน สามารถเลี้ยงสุกรให้ได้ประสิทธิภาพสูงสุดในโรงเรือนขนาด 380 ตัว สอดคล้องกับข้อมูลจากการสำรวจ ตารางที่ 4.1 สภาพทั่วไปด้านการผลิตสุกรของฟาร์มต่างๆ

ชื่อฟาร์ม	เกษตรกรเจ้าของฟาร์ม (อายุ)	ประสบการณ์ในการเลี้ยง (ปี)	จำนวนสุกรที่เลี้ยง (ตัว)	จำนวนแรงงาน (คน)	แรงงาน 1 คนเลี้ยงสุกร (ตัว)
1. ส.ฟาร์ม *	63	6	600	4	150
2. น.ฟาร์ม *	50	8	1,100	3	367
3. จ.ฟาร์ม *	52	10	3,250	5	650
4. ช.ฟาร์ม *	28	6	4,200	9	467
5. สง.ฟาร์ม *	24	3	750	2	375
6. พร.ฟาร์ม *	29	6	600	2	300
7. จ.ฟาร์ม *	55	6	3,000	7	429
8. อร.ฟาร์ม *	62	3	1,100	3	367
9. สจ.ฟาร์ม *	26	3	750	2	375
10. อ.ฟาร์ม *	62	12	940	3	313
11. พย.ฟาร์ม	30	8	1,710	4	428
12. ว.ฟาร์ม	66	5	1200	4	300
13. ร.ฟาร์ม	29	5	2,400	8	300
14. ณ.ฟาร์ม	32	3	1,500	3	500
15. สพ.ฟาร์ม	52	15	1,800	5	360
ค่าเฉลี่ย	35.66	6.6	1660	4.27	379

ที่มา : จากการสำรวจ

หมายเหตุ * หมายถึง ฟาร์มในระบบพันธะสัญญา

เกษตรกรส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับชั้นปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 33.33 ของเกษตรกรทั้งหมด (ตารางที่ 4.2) และสำเร็จการศึกษาในระดับชั้นปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 13.33 ของเกษตรกรทั้งหมด อย่างไรก็ตามเกษตรกรส่วนใหญ่จะส่งเสียให้บุตรหลานได้รับการศึกษาให้สูงขึ้น เป็นเรื่องที่น่ายินดีที่พบว่าปัจจุบันเกษตรกรมีการศึกษาในระดับชั้นปริญญาเพิ่มขึ้นเป็นปัจจัยตัวหนึ่งที่ผลักดันให้เกษตรกรหันมายอมรับเทคโนโลยีใหม่ๆ มากขึ้น

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	รวม		แบบอิสระ		แบบพึ่งพาสัญญา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	4	26.67	2	13.33	2	13.33
มัธยมศึกษา	4	26.67	2	13.33	2	13.33
ปริญญาตรี	5	33.33	1	6.67	4	26.67
ปริญญาโท	2	13.33	-	-	2	13.33
รวม	15	100	5	33.33	10	66.67

ที่มา : จากการสำรวจ

เกษตรกรส่วนใหญ่มีประมาณร้อยละ 47 มีพื้นที่ถือครองน้อยกว่า 10 ไร่ (ตารางที่ 4.3) เนื่องจากการเลี้ยงสุกรนั้นใช้พื้นที่น้อยในส่วนของบริเวณพื้นที่เลี้ยงสุกร อย่างไรก็ตามฟาร์มต้องมีพื้นที่ในการบำบัดน้ำเสีย และมลพิษทางด้านกลิ่นเพื่อไม่ให้มีผลกระทบต่อชุมชน ดังนั้นในฟาร์มที่มีสุกรจำนวนมาก จำเป็นต้องมีขนาดบริเวณฟาร์มใหญ่เช่นกัน

ตารางที่ 4.3 ขนาดการถือครองที่ดิน

ขนาดที่ดิน	รวม		แบบอิสระ		แบบพึ่งพาสัญญา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 10 ไร่	7	46.67	1	6.67	6	40.00
11-20 ไร่	3	20.00	1	6.67	2	13.33
21-30 ไร่	2	13.33	1	6.67	1	6.67
มากกว่า 30 ไร่	3	20.00	2	13.33	1	6.67
รวม	15	100.00	5	33.33	10	66.67

ที่มา : จากการสำรวจ

รูปแบบโรงเรือนพบว่า ใช้โรงเรือนแบบปิดทั้งหมด เนื่องจากปัจจุบันมีกฎหมายสิ่งแวดล้อมเข้ามาควบคุมฟาร์มสุกรเพื่อไม่ให้ก่อความรบกวนทางด้านกลิ่นต่อชุมชน และยังสามารถจัดการกับสิ่งแวดล้อมให้ตรงตามความต้องการของสุกรได้อีกด้วย ส่งผลให้สุกรโตไว มีสุขภาพดี และสิ่งที่ตามมาคือ ผลกำไรในการเลี้ยงสุกรที่มากขึ้น

จำนวนโรงเรือนส่วนใหญ่มีโรงเรือน 1-2 หลัง คิดเป็นร้อยละ 66.67 ของเกษตรกรทั้งหมด (ตารางที่ 4.4) แสดงให้เห็นว่าเลี้ยงสุกรของฟาร์มตัวอย่างเป็นการเลี้ยงสุกรแบบเลี้ยงเพื่อใช้ในครอบครัวมากกว่าการเลี้ยงแบบเชิงพาณิชย์

ตารางที่ 4.4 จำนวนโรงเรือน

จำนวนโรงเรือน	รวม		แบบอิสระ		แบบพันธะสัญญา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1-2 หลัง	10	66.67	2	13.33	8	53.33
3-4 หลัง	2	13.33	2	13.33	-	-
5-6 หลัง	2	13.33	1	6.67	1	6.67
มากกว่า 6 หลัง	1	6.67	-	-	1	6.67
รวม	15	100.00	5	33.33	10	66.67

ที่มา : จากการสำรวจ

ลักษณะโรงเรือนพบว่า ส่วนใหญ่เป็นพื้นซีเมนต์หลังคากระเบื้อง คิดเป็นร้อยละ 93.33 ของเกษตรกรทั้งหมด (ตารางที่ 4.5) เนื่องจากหลังคากระเบื้องมีราคาถูก คงทน คุ่มค่า ส่วนหลังคาแบบเมทัลชีทมีเพียง ช.ฟาร์มรายเดียวที่เป็นฟาร์มรายใหญ่ที่สุดที่ใช้ ถึงเมทัลชีทจะมีราคาสูงกว่าแบบกระเบื้อง แต่มีความคงทน แข็งแรงมากกว่า ไม่มีปัญหากระเบื้องแตกร้าว แต่ด้วยราคาที่สูงจึงไม่ได้รับความนิยมมากนัก (ภาคผนวก ก.)

ตารางที่ 4.5 ลักษณะโรงเรือน

ลักษณะโรงเรือน	รวม		แบบอิสระ		แบบพันธะสัญญา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
พื้นซีเมนต์หลังคาเมทัลชีท	1	6.67	-	-	1	6.67
พื้นซีเมนต์หลังคากระเบื้อง	14	93.33	5	33.33	9	60.00
พื้นซีเมนต์หลังคาสังกะสี	-	-	-	-	-	-
รวม	15	100	5	33.33	10	66.67

ที่มา : จากการสำรวจ

4.2 กระบวนการผลิต

ในด้านสภาพการผลิตสุกรนั้นพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรนำลูกสุกรมาเลี้ยงเป็นสุกรขุนที่ซื้อมาจากฟาร์มอื่น ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 80.00 ของเกษตรกรทั้งหมด (ตารางที่ 4.6) และซื้อจากฟาร์มอื่นและผลิตเองที่ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 20.00 จากการศึกษาจะสังเกตได้ว่าเหตุผลส่วนใหญ่ที่เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรขนาดกลางซื้อลูกสุกรมาเลี้ยงเพื่อเป็นสุกรขุนจากฟาร์มอื่น เนื่องจากการเลี้ยงแม่พันธุ์เพื่อผลิตลูกสุกรเองมีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง ใช้ระยะเวลาในการจัดการและขั้นตอนในการดูแลแม่พันธุ์ที่ยังยากจึงไม่นิยมสำหรับเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรขนาดกลาง

ตารางที่ 4.6 แหล่งที่มาของลูกสุกร

ที่มาลูกสุกร	รวม		แบบอิสระ		แบบพันธะสัญญา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ซื้อจากฟาร์มอื่น	12	80.00	2	13.33	10	66.67
ผลิตเองที่ฟาร์ม	-	-	-	-	-	-
ซื้อจากฟาร์มอื่นและผลิตเองที่ฟาร์ม	3	20.00	3	20.00	-	-
รวม	15	100.00	5	33.33	10	66.67

ที่มา : จากการสำรวจ

จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการใช้อาหารในการเลี้ยงสุกรสำหรับเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรขนาดกลางที่สัมภาษณ์ส่วนใหญ่จะเป็นการใช้อาหารผสมเอง คิดเป็นร้อยละ 66.67 ของเกษตรกรทั้งหมด (ตารางที่ 4.7) ใช้อาหารสำเร็จรูปร่วมกับอาหารผสมเอง คิดเป็นร้อยละ 20.00 ของเกษตรกรทั้งหมด และใช้อาหารเม็ดสำเร็จรูป คิดเป็นร้อยละ 13.33 ของเกษตรกรทั้งหมด อาหารเม็ดสำเร็จรูปที่ใช้ใน

การเลี้ยงสุกรจะมีตั้งแต่สุกรนม สุกรอ่อน สุกรเล็ก สุกรรุ่น สุกรขุน และสุกรพันธุ์ มีข้อดีคือสะดวกในการใช้และจัดหาอาหารสำหรับสุกรแต่ละขนาด จะมีจำหน่ายตามท้องตลาด ข้อเสียคือ ราคาแพง และผู้ใช้ไม่ทราบชัดเจนว่าอาหารเม็ดสำเร็จรูปประกอบด้วยวัตถุดิบอะไรบ้างผสมอาหารใช้เองในฟาร์ม เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรจะต้องรู้จักเลือกวัตถุดิบอาหารสัตว์ที่มีคุณภาพดี วัตถุดิบตัวหลัก ได้แก่ กากถั่วเหลือง ปลาป่น ปลายข้าว ข้าวโพด รำละเอียด และวิตามินแร่ธาตุในรูปของพรีมิกซ์ (premix) แล้วนำวัตถุดิบมาผสมตามสูตรและความต้องการของสุกรแต่ละขนาด โดยใช้เครื่องผสมอาหาร หรือ ผสมด้วยมือแล้วแต่ความสะดวก (ภาคผนวก ก.) โดยอาศัยหลักผสมจากส่วนย่อยที่มีปริมาณน้อย ๆ ก่อน แล้วจึงผสมเข้ากับส่วนใหญ่ วิธีนี้จะประหยัด สามารถเลือกใช้อาหารราคาถูกและหาได้ง่ายในท้องถิ่น เป็นการลดต้นทุนการผลิตได้มาก

ตารางที่ 4.7 ชนิดของอาหารที่ใช้

ชนิดของอาหารที่ใช้	รวม		แบบอิสระ		แบบพันธะสัญญา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
อาหารเม็ดสำเร็จรูป	2	13.33	-	-	2	13.33
อาหารผสมเอง	10	66.67	5	33.33	5	33.33
อาหารเม็ดสำเร็จรูปและอาหารผสมเอง	3	20.00	-	-	3	20.00
รวม	15	100.00	5	33.33	10	66.67

ที่มา : จากการสำรวจ

ในด้านวิธีการให้อาหารสุกรนั้นพบว่า ส่วนใหญ่จะใช้ถังอาหารกึ่งอัตโนมัติ คิดเป็นร้อยละ 46.66 ของเกษตรกรทั้งหมด (ตารางที่ 4.8) รองลงมาคือ รางซีเมนต์ คิดเป็นร้อยละ 33.33 ของเกษตรกรทั้งหมด และใช้ถังอาหารกึ่งอัตโนมัติและรางซีเมนต์ คิดเป็นร้อยละ 16.67 ของเกษตรกรทั้งหมด อุปกรณ์การให้อาหารแต่ละแบบก็จะมีคุณสมบัติต่างกันออกไปอย่าง ถังอาหารกึ่งอัตโนมัติ ข้อดี คือ ลดการสูญเสียอาหารจากการตกหล่น สามารถกระตุ้นความอยากอาหารให้สุกรได้มากกว่าแบบรางซีเมนต์ซึ่งจะติดต่อกับสุกรเล็ก และยังสามารถช่วยลดแรงงานในการเลี้ยงอีกด้วย ข้อเสีย คือ ถังอาหารกึ่งอัตโนมัติมีจุดให้อาหารเพียงจุดเดียวเมื่อสุกรมีขนาดโตจะไม่เพียงพอกับความต้องการของสุกร ทำให้สุกรแต่ละตัวได้รับอาหารในปริมาณที่ไม่เท่ากัน ทำให้สุกรโตไม่เท่ากันภายในคอก ส่งผลให้สุกรเกิดอาการเครียดตามมา ซึ่งแตกต่างจากรางซีเมนต์ที่มีข้อดี คือ เมื่อสุกรโตสามารถเข้ามากินอาหารได้พร้อมกันทำให้สุกรได้รับอาหารอย่างสม่ำเสมอ แต่ข้อเสีย คือ การจัดการยากเพราะต้องคอยเติมอาหารบ่อยครั้ง ซึ่งเป็นการเพิ่มภาระให้แก่เกษตรกรผู้เลี้ยง (ภาคผนวก ก.)

ตารางที่ 4.8 วิธีการให้อาหาร

ลักษณะอุปกรณ์ให้อาหาร	รวม		แบบอิสระ		แบบพันธะสัญญา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ถังอาหารกึ่งอัตโนมัติ	7	46.67	-	-	7	46.67
รางซีเมนต์	5	33.33	4	26.67	1	6.67
ถังอาหารกึ่งอัตโนมัติและรางซีเมนต์	3	20.00	1	6.67	2	13.33
รวม	15	100.00	5	33.33	10	66.67

ที่มา : จากการสำรวจ

สำหรับการจัดการสุกรป่วยนั้นพบว่า ฟาร์มส่วนใหญ่มีสัตว์บาลประจำฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 53.34 ของเกษตรกรทั้งหมด (ตารางที่ 4.9) เนื่องจากเกษตรกรผู้เลี้ยงไม่สามารถดูแลสุกรทั้งหมดได้อย่างสมบูรณ์ และยังคงอัตราสูญเสียของสุกรได้อีกทางหนึ่ง เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรจำนวนน้อยจะต้องเผชิญความเสี่ยงที่ไม่มีสัตว์บาลเนื่องจากไม่คุ้มค่าต่อการลงทุนจ้าง

ตารางที่ 4.9 การจัดการสุกรป่วย

การจัดการสุกรป่วย	รวม		แบบอิสระ		แบบพันธะสัญญา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ปล่อยให้หายเอง	2	13.33	2	13.33	-	-
ซื้อยามารักษาเอง	3	20.00	3	20.00	-	-
ให้สัตว์บาลรักษา	8	53.33	-	-	8	53.33
ฆ่าหรือขายออก	2	13.33	-	-	2	13.33
รวม	15	100	5	33.33	10	66.67

ที่มา : จากการสำรวจ

ในด้านการจัดการสุขภาพสัตว์บาลนั้นพบว่า ส่วนใหญ่มีระบบไบโอแก๊ส คิดเป็นร้อยละ 66.67 ของเกษตรกรทั้งหมด (ตารางที่ 4.10) แสดงให้เห็นว่าระบบไบโอแก๊สได้รับความนิยมมากในปัจจุบัน เนื่องจากฟาร์มจะสามารถลดมลพิษด้านกลิ่น น้ำ แล้วยังสามารถนำเอาแก๊สชีวภาพที่ได้จากการหมักมูลสุกรมาผลิตกระแสไฟฟ้าใช้ในฟาร์ม และกากมูลสุกรที่เหลือจากการหมักแล้วยังนำมาเป็นปุ๋ยชีวภาพเพื่อจำหน่ายเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรได้อีกทางหนึ่ง (ภาคผนวก ข.)

ตารางที่ 4.10 การจัดการสุขาภิบาล

การจัดการสุขาภิบาล	รวม		แบบอิสระ		แบบพันธะสัญญา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มีระบบไบโอแก๊ส	5	33.33	5	33.33	5	33.33
มีระบบบำบัดของเสียในฟาร์ม	-	-	-	-	5	33.33
ปล่อยของเสียไปตามธรรมชาติ	-	-	-	-	-	-
รวม	5	33.33	5	33.33	10	66.67

ที่มา : จากการสำรวจ

จากการศึกษาพบว่า สุกรที่จำหน่ายส่วนใหญ่จะมีน้ำหนักอยู่ในช่วง 100-105 กิโลกรัมต่อตัวคิดเป็นร้อยละ 60.00 ของเกษตรกรทั้งหมด (ตารางที่ 4.11) รองลงมาอยู่ในช่วง 106-110 กิโลกรัมต่อตัว คิดเป็นร้อยละ 26.67 ของเกษตรกรทั้งหมด จากการศึกษาจะสังเกตได้ว่าสาเหตุที่จำหน่ายสุกรด้วยน้ำหนักที่เกิน 100 กิโลกรัมต่อตัว เป็นเพราะพ่อค้ารับซื้อสุกรไม่มารับซื้อสุกรตามที่ตกลงนัดกันไว้จึงทำให้สุกรมีน้ำหนักมากไป นั่นก็เป็นความเสี่ยงที่สำคัญ

ระยะเวลาในการเลี้ยงพบว่า ระยะเวลาในการเลี้ยงส่วนใหญ่ใช้ระยะเวลาในการเลี้ยงน้อยกว่า 150 วัน คิดเป็นร้อยละ 73.33 ของเกษตรกรทั้งหมด และตั้งแต่ นำลูกสุกรเข้ามาเลี้ยงจนกระทั่งได้สุกรขุนที่มีน้ำหนักตามที่ต้องการเพื่อนำส่งตลาดเฉลี่ยเท่ากับ 146 วัน จะสังเกตได้ว่า อ.ฟาร์มใช้ระยะเวลาในการเลี้ยงเพียง 148 วัน แต่สุกรมีน้ำหนักสูงถึง 106.43 กิโลกรัม แต่ ร.ฟาร์มใช้ระยะเวลาในการเลี้ยงถึง 154 วัน แต่สุกรมีน้ำหนักเพียง 105.02 กิโลกรัม ทั้งหมดนี้เพราะการจัดการในโรงเรือนเลี้ยงสุกร ถ้าเกษตรกรผู้เลี้ยงมีการจัดการที่ดีจะทำให้สุกรสุขภาพแข็งแรง และโตเร็ว ดังรูปใน (ภาคผนวก ข.)

อย่างไรก็ตามการเลี้ยงสัตว์นั้นหลีกเลี่ยงไม่ได้กับการสูญเสีย ซึ่งนับเป็นความเสี่ยงในการเลี้ยงสุกร อัตราการสูญเสียในการเลี้ยงสุกรพบว่า ส่วนใหญ่สูญเสียไม่เกินร้อยละ 2 คิดเป็นร้อยละ 53.33 ของเกษตรกรทั้งหมด แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรที่มีการจัดการในฟาร์มที่ดี จะสามารถลดความเสี่ยงในการสูญเสียสุกรระหว่างเลี้ยงได้ และอัตราการสูญเสียระหว่างการเลี้ยงสุกรขุนเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 2.78

ตารางที่ 4.11 น้ำหนักสุกรขุนที่จำหน่าย และระยะเวลาในการเลี้ยงของฟาร์มต่างๆ

ฟาร์มในระบบพันธะสัญญา			
ชื่อฟาร์ม	ระยะเวลาเลี้ยง (วัน)	น้ำหนักสุกรขุนที่จำหน่าย (กิโลกรัม/ตัว)	อัตราสูญเสียระหว่าง เลี้ยง (ร้อยละ)
1. ส.ฟาร์ม *	141	102.33	2.68
2. น.ฟาร์ม *	148	105.59	2.18
3. จ.ฟาร์ม *	141	97.58	1.94
4. ช.ฟาร์ม *	140	101.81	1.84
5. สง.ฟาร์ม *	150	104.93	2
6. พร.ฟาร์ม *	140	96.56	1.73
7. จ.ฟาร์ม *	149	103.01	2
8. อร.ฟาร์ม *	153	104.68	1.88
9. สจ.ฟาร์ม *	146	101.17	1.07
10. อ.ฟาร์ม *	148	106.43	2
ค่าเฉลี่ย	145.6	102.409	1.932
ฟาร์มแบบอิสระ			
ชื่อฟาร์ม	ระยะเวลาเลี้ยง (วัน)	น้ำหนักสุกรขุนที่จำหน่าย (กิโลกรัม/ตัว)	อัตราสูญเสียระหว่าง เลี้ยง (ร้อยละ)
11. พย.ฟาร์ม	118	102.53	4.5
12. ว.ฟาร์ม	115	102.33	2.4
13. ร.ฟาร์ม	122	105.02	7.53
14. ณ.ฟาร์ม	125	101.22	2.13
15. สพ.ฟาร์ม	113	105.41	5.91
ค่าเฉลี่ย	118.60	103.30	4.49

ที่มา : จากการสำรวจ

จากการศึกษาพบว่าระยะเวลาในการจำหน่ายสุกรขุนของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับปริมาณการเลี้ยงสุกรที่ไม่เท่ากัน เพราะการเลี้ยงสุกรทั้งหมดจะเป็นแบบเข้าหมด-ออกหมด (all in-all out) ฟาร์มที่มีสุกรจำนวนมากจะมีการจำหน่ายถี่มากกว่าฟาร์มที่มีสุกรจำนวนน้อย เช่น ฟาร์มขนาดเล็กจำหน่าย 5 เดือนต่อครั้ง ส่วนฟาร์มขนาดใหญ่จะจำหน่าย 3 เดือนต่อครั้ง (ตารางที่ 4.12)

ตารางที่ 4.12 ความถี่ของการจำหน่ายสุกรขุน

ระยะเวลาจำหน่าย	รวม		แบบอิสระ		แบบพันธะสัญญา	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
3 เดือนต่อ 1 ครั้ง	2	13.33	2	13.33	-	-
4 เดือนต่อ 1 ครั้ง	10	66.67	3	20.00	7	46.67
5 เดือนต่อ 1 ครั้ง	3	20.00	-	-	3	20.00
รวม	15	100	5	33.33	10	66.67

ที่มา : จากการสำรวจ

ลักษณะการจำหน่ายสุกรทั้งหมดจำหน่ายตามน้ำหนักตัว จากการศึกษาจะสังเกตได้ว่าการจำหน่ายสุกรจะมีการชั่งน้ำหนักทุกครั้งที่มีการจำหน่ายซึ่งจากการชั่งน้ำหนักจะทำให้เกิดความยุติธรรมระหว่างพ่อค้าและเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกร

จากการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรพบว่า ส่วนใหญ่มีจำนวนพ่อค้ามารับซื้อมากกว่า 10 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 86.67 ของเกษตรกรทั้งหมด และจำนวนพ่อค้ามารับซื้อ 7-10 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 13.33 ของเกษตรกรทั้งหมด เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรจะต้องหาพ่อค้าที่มารับซื้อหลายราย โดยพ่อค้าที่มารับซื้อส่วนใหญ่เป็นพ่อค้าในพื้นที่ เช่น ร้านอาหาร ร้านขายสุกรในตลาด เป็นต้น เพื่อลดความเสี่ยงจากการถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้ซื้อ

ตารางที่ 4.13 พ่อค้าที่มารับซื้อ

พ่อค้าที่มารับซื้อ	รวม		แบบอิสระ		แบบพันธะสัญญา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1-3 คน	-	-	-	-	-	-
4-6 คน	-	-	-	-	-	-
7-10 คน	2	13.33	-	-	2	13.33
มากกว่า 10 คน	13	86.67	5	33.33	8	53.33
รวม	15	100	5	33.33	10	66.67

ที่มา : จากการสำรวจ

จากการสัมภาษณ์ พบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรมีวิธีการจำหน่ายได้หลายวิธี สำหรับวิธีการจำหน่ายที่ส่วนใหญ่เลือกใช้คือ ขายส่งให้พ่อค้าปลีก คิดเป็นร้อยละ 60.00 ของเกษตรกรทั้งหมด (ตารางที่ 4.14) รองลงมาคือพ่อค้ามารับซื้อที่ฟาร์ม คิดเป็นร้อยละ 33.33 ของเกษตรกรทั้งหมด

สำหรับวิธีการจำหน่ายที่มีผู้ใช้ต่ำสุดคือ นำไปชำแหละและขายปลีกเอง คิดเป็นร้อยละ 6.67 ของเกษตรกรทั้งหมด ในกรณีที่ ขายส่งให้พ่อค้าปลีก และพ่อค้ามารับซื้อที่ฟาร์ม พ่อค้าจะรับภาระค่าขนส่งและแรงงานในการขนย้ายสุกรรวมทั้งนำกรงมาใส่สุกรเอง พ่อค้ากลุ่มนี้ถือว่ากรณีที่มาซื้อสุกรที่ฟาร์มเองนั้นสะดวกกว่าการที่ฟาร์มจะไปส่งให้และพ่อค้าสามารถที่จะเลือกสุกรตามขนาดที่ต้องการได้

ตารางที่ 4.14 วิธีการจำหน่ายสุกร

วิธีการจำหน่ายสุกร	รวม		แบบอิสระ		แบบพันธะสัญญา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
พ่อค้ามารับซื้อที่ฟาร์ม	5	33.33	2	13.33	3	20.00
ขายส่งให้พ่อค้าคนกลาง	-	-	-	-	-	-
ขายส่งให้พ่อค้าปลีก	9	60.00	3	20.00	6	40.00
นำไปชำแหละและขายปลีกเอง	1	6.67	-	-	1	6.67
รวม	15	100	5	33.33	10	66.67

ที่มา : จากการสำรวจ

ค่าใช้จ่ายในการขนส่งสุกรเพื่อนำไปจำหน่าย จากการสัมภาษณ์พบว่าส่วนใหญ่ผู้ซื้อจะรับภาระค่าขนส่งเอง คิดเป็นร้อยละ 73.33 ของเกษตรกรทั้งหมด (ตารางที่ 4.15) รองลงมาคือ กรณีจ้างรถรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 20.00 ของเกษตรกรทั้งหมด โดยการจ้างเป็นลักษณะเหมาจ่ายต่อเที่ยว สำหรับกรณีใช้รถส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 6.67 ของเกษตรกรทั้งหมด

ตารางที่ 4.15 วิธีการขนส่งสุกรที่จำหน่าย

ขนส่งสุกรที่จำหน่าย	รวม		แบบอิสระ		แบบพันธะสัญญา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จ้างรถรับจ้าง	3	20.00	-	-	3	20.00
ใช้รถส่วนตัว	1	6.67	-	-	1	6.67
ผู้ซื้อรับภาระขนส่งเอง	11	73.33	5	33.33	6	40.00
รวม	15	100	5	33.33	10	66.67

ที่มา : จากการสำรวจ

สำหรับการกำหนดราคาขายสุกร จากการศึกษาพบว่าอำนาจการกำหนดราคาส่วนใหญ่ผู้กำหนดราคาใช้ราคากลาง คิดเป็นร้อยละ 60.00 ของเกษตรกรทั้งหมด (ตารางที่ 4.16) และการต่อรองกันจนพอใจ คิดเป็นร้อยละ 40.00 ของเกษตรกรทั้งหมด จากการสัมภาษณ์พบว่า เกษตรกรจะใช้ราคากลางเป็นตัวกำหนดราคาในการจำหน่าย แต่อย่างไรก็ตามถ้าเป็นผู้ซื้อรายใหญ่จะมีการต่อรองราคากันจนพอใจ

ตารางที่ 4.16 ผู้กำหนดราคาจำหน่าย

ผู้กำหนดราคาจำหน่าย	รวม		แบบอิสระ		แบบพันธะสัญญา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ใช้ราคากลาง	9	60.00	-	-	9	60.00
พ่อค้า	-	-	-	-	-	-
ผู้เลี้ยงสุกร	-	-	-	-	-	-
ต่อรองกันจนพอใจ	6	40.00	5	33.33	1	6.67
รวม	15	100	5	33.33	10	66.67

ที่มา : จากการสำรวจ

4.3 ระบบตลาดสุกร

การนำเข้าและส่งออกสุกร

การนำเข้าสุกรของประเทศไทยจะนำเข้าใน 3 ลักษณะ คือ นำเข้าสุกรพ่อแม่พันธุ์เพื่อใช้ปรับปรุงพันธุ์สุกรในประเทศไทย เนื้อสุกรชั้นดีแช่แข็ง และการนำเข้าผลิตภัณฑ์จากเนื้อสุกรส่วนมากจะนำเข้ามาจากไต้หวัน อังกฤษ เนเธอร์แลนด์ สหรัฐอเมริกา เดนมาร์ก เบลเยียม และออสเตรเลีย ส่วนการส่งออกนั้นปัจจุบันจะมีการส่งออกลดลงเนื่องจากผลผลิตส่วนใหญ่บริโภคภายในประเทศ ผลผลิตส่งออกจะส่งออกในรูปแบบของเนื้อสุกรแช่แข็งและผลิตภัณฑ์ ประเทศที่ส่งออกหลัก ๆ คือ ฮองกง และสิงคโปร์

ปัญหาการตลาดสุกร

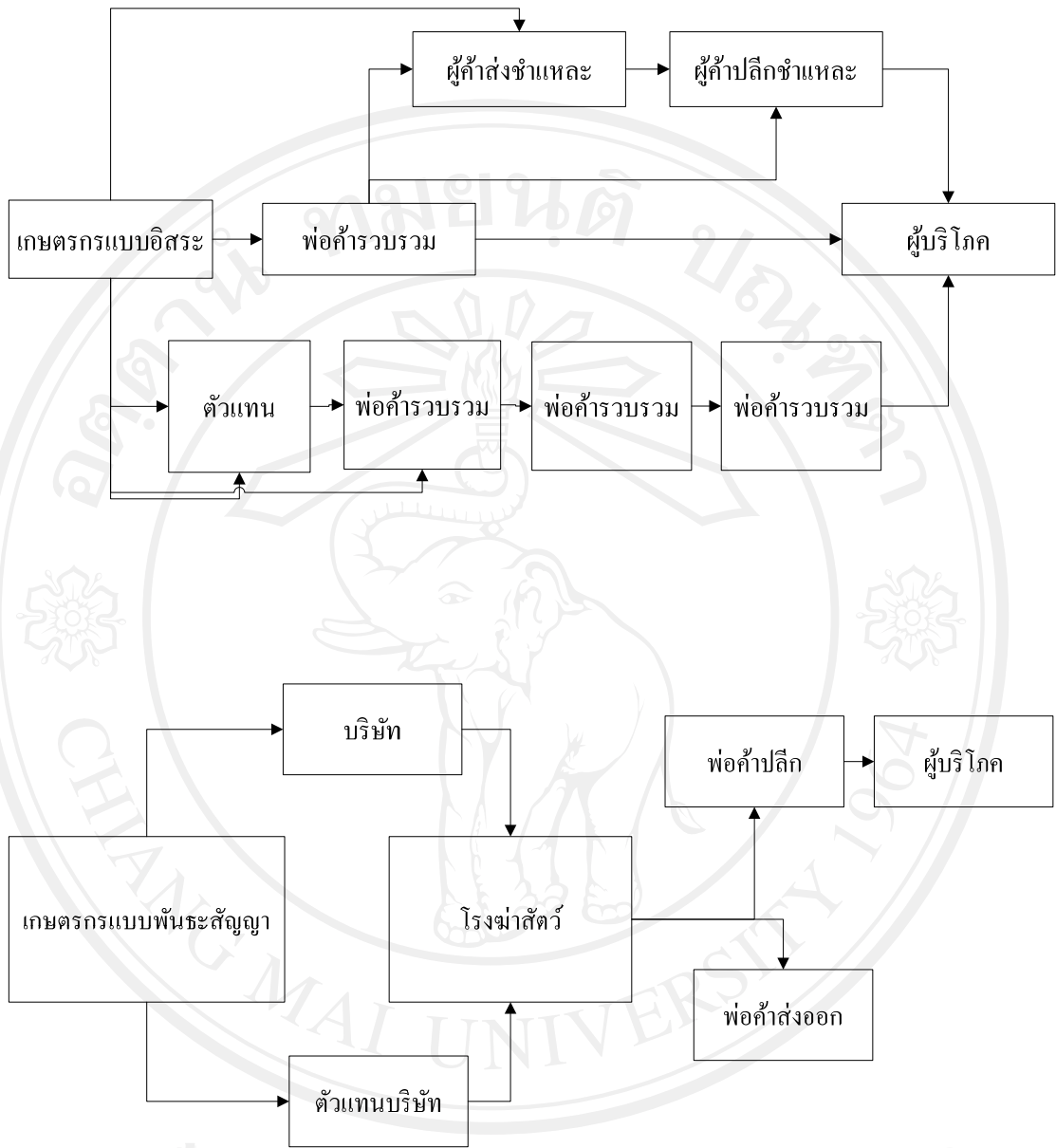
ปัญหาการตลาดสุกรมีทั้งปัญหาตลาดภายในประเทศและปัญหาการตลาดต่างประเทศ ปัญหาภายในประเทศส่วนมากจะเกิดจากการที่เกษตรกรถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง เนื่องจากเกษตรกรขาดความรู้เรื่องการตลาดจึงมักจะถูกกดราคาซื้อขายสุกร ส่วนตลาดต่างประเทศมักเกิดจากการที่ประเทศไทยมีจำนวนการผลิตสุกรไม่แน่นอน ต้นทุนการผลิตสูง ระบบการ

ขนส่งมีต้นทุนสูง ขาดโรงฆ่าและชำแหละสุกรที่ได้มาตรฐาน และมีโรคระบาดเกิดขึ้นเป็นประจำทุกปี ซึ่งเราสามารถสรุปปัญหาการตลาดสุกรได้ดังนี้ (1) เวลาใดที่สุกรมีราคาดีเกษตรกรจะทำการเลี้ยงกันมากจนทำให้ต้นทุนตลาดราคาสุกรจะตกลงบางครั้งอาจทำให้ผู้เลี้ยงบางคนขาดทุนได้ (2) การลักลอบฆ่าสุกรเถื่อน ทำให้ได้เนื้อคุณภาพต่ำ ไม่สะอาด และปลอดภัย (3) ระบบการตลาดไม่มีประสิทธิภาพ เกษตรกรรายย่อยยังถูกเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง (4) การใช้สารเคมีในวงจรการผลิต เช่น สารเร่งเนื้อแดง ปัจจุบันเริ่มดีขึ้นเนื่องจากทางราชการบังคับให้เลิกใช้สารเร่งเนื้อแดง (5) มีโรคระบาด เช่น โรคปากและเท้าเปื่อย ซึ่งเป็นปัญหาต่อการเลี้ยงและการส่งออกเนื้อสุกรมาก (6) ขาดแคลนโรงฆ่าสัตว์ที่ได้มาตรฐานและทันสมัย (7) การแข่งขันจากประเทศคู่แข่งทางการค้า เช่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย และจีน ที่มีต้นทุนการผลิตต่ำกว่าประเทศไทย (8) ราคาสุกรไม่แน่นอนผันผวนไปตามปริมาณการผลิต (9) ยังไม่มีการควบคุมมาตรฐานการผลิตสุกรอย่างจริงจัง

โครงสร้างการตลาดสุกรขุน

การตลาดสุกรโดยทั่วไปการเลี้ยงสุกรขุนในประเทศไทยจะมีการเลี้ยงใน 2 ลักษณะ คือ เลี้ยงแบบอิสระผู้เลี้ยงลงทุนเอง ทั้งหมด แต่อาจจะเลี้ยงเรื่องราคาที่ไม่แน่นอนได้ แบบที่สองเป็นการเลี้ยงแบบประกันราคาเป็นการทำสัญญาการซื้อขายล่วงหน้ากับผู้รับซื้อซึ่งทำให้ไม่เสี่ยงต่อการขึ้นลงของราคาสุกรขุน การตลาดสุกรขุนจะมีผู้เกี่ยวข้องต่าง ๆ ดังนี้ (1) พ่อค้ารวบรวมสุกรมีชีวิต จะรับซื้อสุกรมีชีวิตจากเกษตรกรเพื่อนำไปชำแหละหรือขายต่อให้พ่อค้าชำแหละต่อไป (2) พ่อค้าส่งสุกรขุนชำแหละ จะรับซื้อสุกรมีชีวิตจากพ่อค้าผู้รวบรวมสุกรมีชีวิต หรือออกซื้อสุกรมีชีวิตด้วยตนเองเพื่อนำมาชำแหละ (3) พ่อค้าขายปลีกสุกรชำแหละ รับซื้อสุกรเป็นมาชำแหละแล้วขายเอง หรือรับสุกรเป็นจากพ่อค้ารวบรวมมาชำแหละขาย หรือรับไก่ชำแหละมาขายต่ออีกทอดหนึ่ง (4) บริษัทที่ทำหน้าที่ขายอาหารสุกร ยา เวชภัณฑ์ วัสดุอุปกรณ์และพันธุ์สุกร

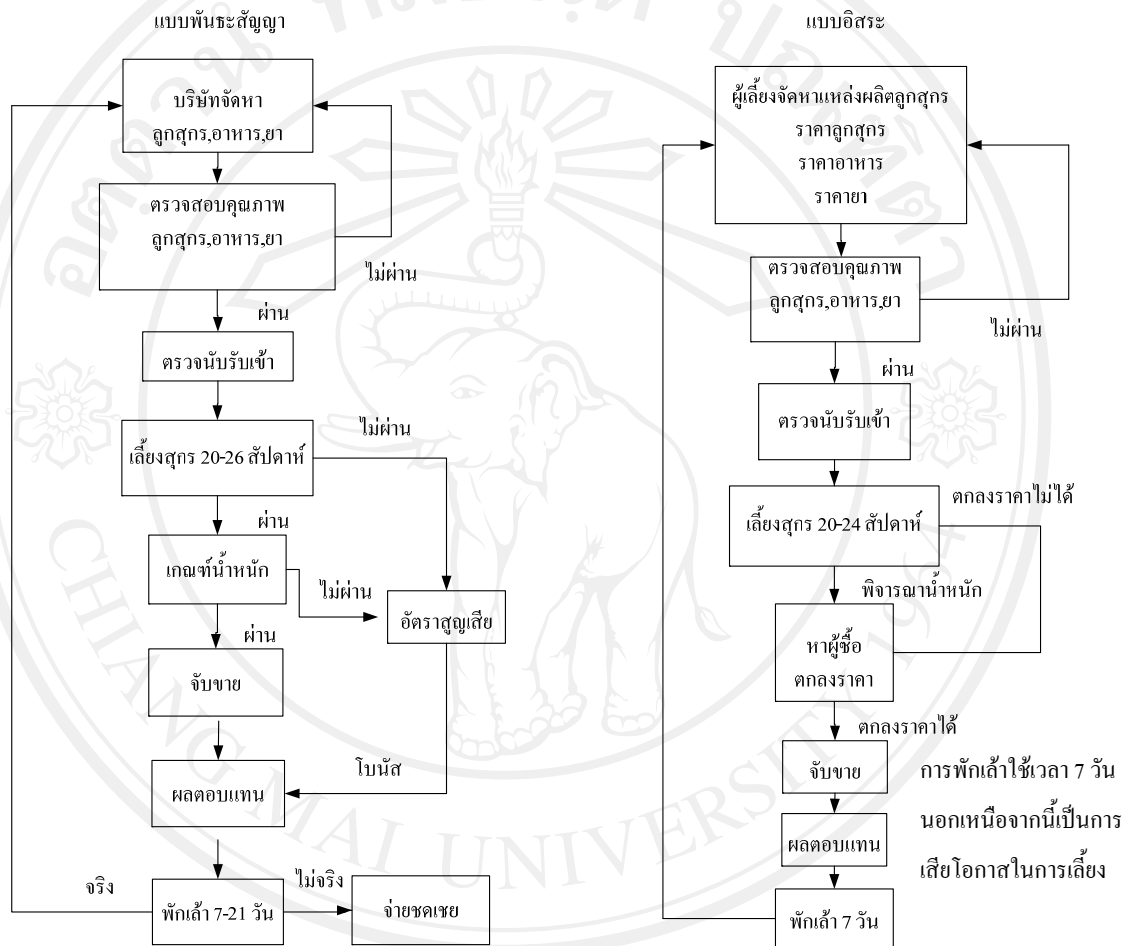
การตลาดสุกรขุนของผู้เลี้ยงแบบอิสระจะเริ่มจากพ่อค้ารวบรวมสุกรมีชีวิต พ่อค้าขายส่งสุกรชำแหละ พ่อค้าขายปลีกสุกรชำแหละ จนถึงผู้บริโภคอีกส่วนหนึ่งอาจจะเริ่มจากผู้เลี้ยงสุกรขุนส่งให้ตัวแทนบริษัท บริษัทนำส่งพ่อค้าชำแหละ พ่อค้าขายปลีกจนถึงผู้บริโภค แต่ถ้าเป็นการเลี้ยงแบบมีสัญญาผูกพันก็จะเริ่มจากผู้เลี้ยงส่งสุกรมีชีวิตให้กับบริษัทเพื่อนำสุกรเข้าโรงชำแหละ หลังจากชำแหละสุกรแล้วก็ส่งให้กับพ่อค้าขายปลีก อีกส่วนหนึ่งจะทำการส่งออกเพื่อจำหน่ายยังต่างประเทศต่อไปดังนี้ (ภาพที่ 4.1)

รูปที่ 4.1 การตลาดสุกรแบบการเลี้ยงอึสระและพันธะสัญญา

ที่มา : จากการสำรวจ

ขั้นตอนในการดำเนินการเลี้ยงสุกรของทั้งสองระบบสามารถจำแนกได้ดังนี้ โดยระบบพันธะสัญญาได้จากการสัมภาษณ์ซึ่งเป็นขั้นตอนที่เกิดขึ้นจริง และแบบอิสระได้จากการประมาณการจากข้อมูลที่รวบรวมในรอบ 6 ปี (ปี2547-2552) แล้วนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ แล้วสรุปขั้นตอนการผลิตได้ดังนี้ (ภาพที่ 4.1)

รูปที่ 4.2 กระบวนการการเลี้ยงสุกรขุนในแบบพันธะสัญญาและแบบอิสระ

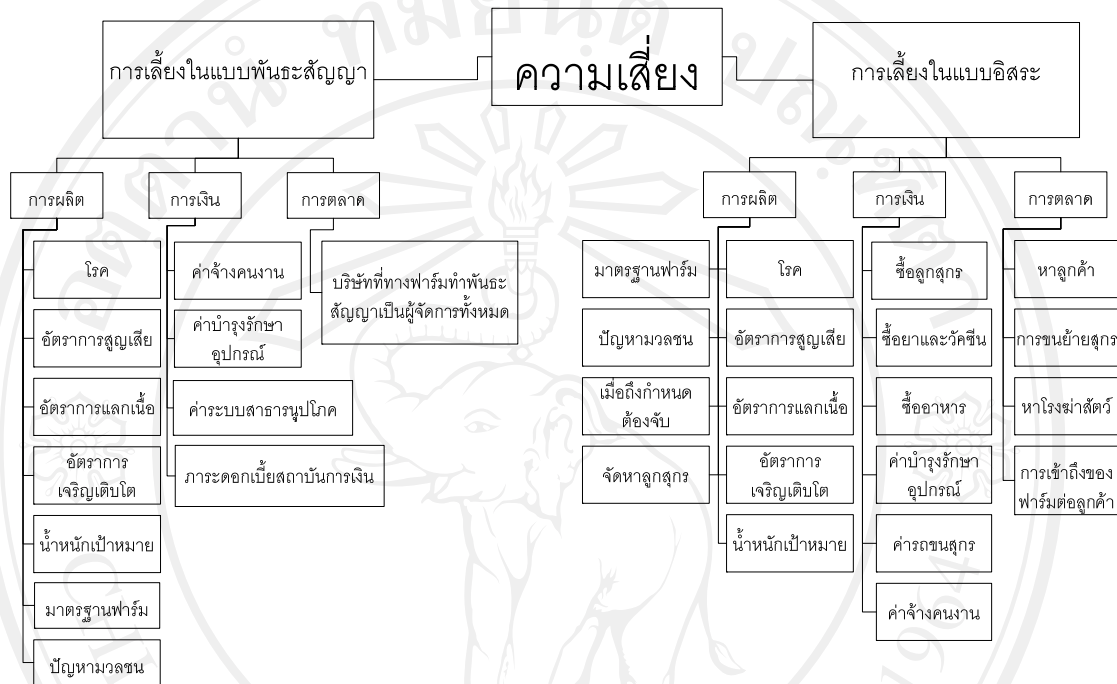
ที่มา : บริษัท ที.อะกรีกัลเจอร์จำกัด , 2550

4.3 ความเสี่ยง

ความเสี่ยงของการเลี้ยงแบบพันธะสัญญา แม้ทางบริษัทที่ทำสัญญาจะมีสัตว์บาลเข้ามาควบคุมดูแลการเลี้ยงสุกรตั้งแต่เริ่มจนถึงจับขาย แต่ก็ยังมีความเสี่ยงในการผลิตเนื่องจากสัตว์บาลแต่ละคนมีความรู้และประสบการณ์ความสามารถที่ไม่เท่ากันซึ่งอาจนำมาสู่ผลเสียในการเลี้ยง เช่น สัตว์บาลคำนวณ อุณหภูมิ ความเร็วลม ความชื้น ผิดพลาดส่งผลทำให้สุกรป่วยและตาย เนื่องจากสุกรทุกตัวมีเชื้อโรคแฝงอยู่ในตัว เมื่อภูมิคุ้มกันของสัตว์ต่ำลงเชื้อโรคที่อยู่ในตัวสุกรจะแสดงอาการ ส่งผลให้สุกรป่วย การผลิตถ้าผู้เลี้ยงไม่มีการจัดการภายในเล้าที่ดีพอ ซึ่งก็เป็นความเสี่ยงในการเลี้ยงสุกรเป็นสาเหตุทำให้สุกรป่วย โดยสุกรที่ป่วยตายจะคิดเป็นอัตราการสูญเสียซึ่งมีผลกระทบต่อผลตอบแทน และในช่วงที่สุกรป่วยจะทำให้อัตราการเจริญเติบโตชะงักส่งผลให้อัตราการแลกเนื้อลดลงด้วย และเมื่อถึงกำหนดจับทำให้สุกรมีน้ำหนักไม่ถึงน้ำหนักเป้าหมายที่ตลาดต้องการ ทำให้ต้องใช้ระยะเวลาในการเลี้ยงสุกรเพิ่มขึ้นและเมื่อสุกรมีอายุตั้งแต่สัปดาห์ที่ 24 ขึ้นไปจะมีอัตราการแลกเนื้อที่ต่ำ ซึ่งไม่คุ้มค่าอาหาร โดยเราสามารถดูประสิทธิภาพในการเลี้ยงได้จาก อัตราการสูญเสีย อัตราการแลกเนื้อ อัตราการเจริญเติบโต น้ำหนักเมื่อจับ ซึ่งความเสี่ยงในด้านการเงิน ฟาร์มรับผลิตขอเพียงภาระค่าจ้างคนงาน ค่าบำรุงรักษาอุปกรณ์ ค่าระบบสาธารณสุขปศุสัตว์ และภาระดอกเบี้ยที่กู้ยืมจากสถาบันการเงิน ใช้วิธีการวิเคราะห์การเงินด้วยวิธี NPV IRR ส่วนความเสี่ยงในด้านการตลาดนั้น ไม่มี

ความเสี่ยงของการเลี้ยงแบบอิสระ เริ่มต้นจากผู้เลี้ยงจะต้องเป็นผู้จัดหาแหล่งพันธุ์สัตว์ อาหารสัตว์ ยาและวัคซีน จัดจ้างสัตว์บาล ตลอดจนค่าดำเนินการ การขนย้ายสุกร อาหาร และยา ทั้งหมดด้วยฟาร์มจะต้องเป็นผู้ลงทุนเองทั้งหมด ซึ่งต้องใช้เงินทุนเป็นจำนวนมาก ซึ่งแน่นอนว่าการลงทุนที่สูงก็ต้องตามมาด้วยความเสี่ยงที่สูงเช่นกัน แต่เราก็ยังมีผู้เลี้ยงสุกรจำนวนไม่น้อยที่ต้องการออกจากระบบพันธะสัญญาเนื่องจากมีผลตอบแทนที่สูงเป็นตัวดึงดูดให้ลงทุน ในการผลิตแบบอิสระมีความเสี่ยงไม่ต่างกับระบบพันธะสัญญา ถ้ามีการจ้างสัตว์บาลที่มีความสามารถเข้ามาควบคุม แต่ผู้เลี้ยงบางรายต้องการลดค่าใช้จ่าย ก็อาจจะทำการควบคุมดูแลสุกรด้วยผู้เลี้ยงเองโดยไม่จ้างสัตว์บาลเพื่อลดต้นทุน แต่ก็ต้องเผชิญความเสี่ยงด้วยตัวเอง ด้านการเงินผู้เลี้ยงจะต้องแบกรับความเสี่ยงในการลงทุนที่สูง ซึ่งกล่าวมาในข้างต้นแล้วนำผลที่ได้ของทั้งสองระบบมาเปรียบเทียบผลตอบแทน กับความเสี่ยงที่ผู้เลี้ยงจะต้องเผชิญว่าจะคุ้มค่ากับการลงทุนหรือไม่ ด้านการตลาดผู้เลี้ยงต้องเป็นผู้จัดหาผู้ซื้อสุกรด้วยตัวเอง ตลอดจนการหาโรงฆ่าสัตว์ และการขนย้ายสุกร ซึ่งนั่นก็เป็นความเสี่ยงอีกอย่างหนึ่ง เพราะเมื่อถึงกำหนดจับที่ 24 สัปดาห์แล้วหาผู้ซื้อไม่ได้จะทำให้ฟาร์มต้องรับภาระในด้านปัจจัยการผลิต เช่น อาหารที่สูญเสียโดยไม่คุ้มค่ากับน้ำหนักสุกรที่ได้ และค่าไฟฟ้า ค่าน้ำ ค่าแรงงาน ซึ่งเป็นต้นทุนคงที่ที่ต้องจ่ายเพิ่ม เนื่องจากเมื่อสุกรมีน้ำหนักมากต้องการความเร็วลมที่

สูงในการเลี้ยงจะใช้พัสดุจำนวนมากซึ่งเป็นการสิ้นเปลืองไฟฟ้า และน้ำในการเลี้ยง และในผู้เลี้ยงบางรายต้องยอมลดราคาสุกรเพื่อที่จะขายสุกรออกไปในราคาที่ต่ำกว่าราคากลางจากกรมการค้าภายในที่ประกาศ เพื่อดึงดูดให้ลูกค้าเข้ามาซื้อสุกร

รูปที่ 4.3 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความเสี่ยงของการเลี้ยงสุกรขุนในแบบพันธะสัญญาและแบบอิสระ ที่มา : จากการศึกษา

การวิเคราะห์ความเสี่ยงและผลตอบแทนในธุรกิจการเลี้ยงสุกรขุนในฟาร์มขนาดกลางแบบอิสระ แบ่งออกเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ 1) ความเสี่ยงการผลิตสุกร ประกอบด้วย พันธุ์สุกร อาหาร และโรงเรือนอุปกรณ์ 2) ความเสี่ยงการจัดการด้านสุขภาพสัตว์ ประกอบด้วย การสุขาภิบาลป้องกันโรค และประเภทของโรคที่เกิด 3) ความเสี่ยงการตลาดสุกร ประกอบด้วย รูปร่างและคุณภาพแหล่งจำหน่าย ราคาขาย เวลาคัดจับสุกร 4) ความเสี่ยงด้านการเงิน ซึ่งอธิบายไว้ในข้างต้นแล้ว มีรายละเอียดผลการศึกษามีดังต่อไปนี้

ลักษณะของคำตอบเป็นความเสี่ยง 5 ระดับ คือ

ระดับ 5 มากที่สุด หมายถึง เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าข้อความในประโยคนั้นตรงกับความรู้สึกและความคิดเห็นของผู้ตอบมากที่สุด เท่ากับ 4 คะแนน

ระดับ 4 มาก หมายถึง เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าข้อความในประโยคนั้นตรงกับความรู้สึกและความคิดเห็นของผู้ตอบมาก เท่ากับ 3 คะแนน

ระดับ 3 ปานกลาง หมายถึง เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าข้อความในประโยคนั้นตรงกับความรู้สึกและความคิดเห็นของผู้ตอบปานกลาง เท่ากับ 2 คะแนน

ระดับ 2 น้อย หมายถึง เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าข้อความในประโยคนั้นตรงกับความรู้สึกและความคิดเห็นของผู้ตอบน้อย เท่ากับ 1 คะแนน

ระดับ 1 ไม่มี หมายถึง เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าข้อความในประโยคนั้นไม่ตรงกับความรู้สึกและความคิดเห็นของผู้ตอบ เท่ากับ 0 คะแนน

แบบสอบถามเป็นการเก็บข้อมูลความเสี่ยงในธุรกิจการเลี้ยงสุกรขุนในฟาร์มขนาดกลางแบบอิสระ เป็นคำถามที่เกี่ยวกับข้อมูลความเสี่ยงในการเลี้ยงสุกร เช่น ความเสี่ยงการผลิตสุกร ความเสี่ยงด้านอาหารและการให้อาหารสุกร และความเสี่ยงด้านโรงเรือนสำหรับเลี้ยงสุกร ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (check list)

ความเสี่ยงการผลิตสุกรเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรแบบอิสระ

ความเสี่ยงการผลิตสุกรของเกษตรกร ซึ่งผลการศึกษามีปรากฏ (ตารางที่ 4.110) จากการศึกษาโดยภาพรวมของความเสี่ยงการผลิตสุกรพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงมีระดับความเสี่ยงมาก (ค่าเฉลี่ย 2.60 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.20) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรมีระดับความเสี่ยงมาก 2 ด้าน ได้แก่ ความเสี่ยงด้านพันธุ์สุกร (ค่าเฉลี่ย 2.88 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.29) ความเสี่ยงด้านอาหารและการให้อาหารสุกร (ค่าเฉลี่ย 2.78 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.18) และระดับความเสี่ยงปานกลางคือ ความเสี่ยงด้านโรงเรือนสำหรับเลี้ยงสุกร (ค่าเฉลี่ย 2.13 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.14) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ คือ

1. ความเสี่ยงด้านพันธุ์สุกร ซึ่งมีความเสี่ยงในระดับมากที่สุด 2 ประเด็นคือ ลูกสุกรพันธุ์ดีหาซื้อยาก แหล่งซื้อลูกสุกรที่น่าเชื่อถือ (ค่าเฉลี่ย 3.62 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.30) และอัตราการแลกเนื้อต่ำกว่ามาตรฐาน (ค่าเฉลี่ย 3.53 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.26) ทำให้สิ้นเปลืองอาหารในการเลี้ยง ส่งผลให้มีต้นทุนในการผลิตเพิ่มขึ้น

2. ความเสี่ยงด้านอาหารและการให้อาหารสุกร จากการศึกษาความเสี่ยงอาหารและการให้อาหารสุกร ซึ่งมีความเสี่ยงในระดับมาก 3 ประเด็นคือ หัวอาหารและอาหารสำเร็จรูปมีราคาแพง (ค่าเฉลี่ย 3.41 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.36) ปัจจุบันอาหารที่ใช้เลี้ยงสุกรมีคุณภาพต่ำ (ค่าเฉลี่ย 2.76 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.01) และการปลอมปนวัตถุพิษผสมอาหารสัตว์ (ค่าเฉลี่ย 2.59 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.11) เนื่องจากอาหารไม่มีคุณภาพ ส่งผลให้สุกร โตช้าต้นทุนในการผลิตจึงเพิ่มขึ้น

3. ความเสี่ยงด้านโรงเรือนสำหรับเลี้ยงสุกร โดยภาพรวมมีความเสี่ยงอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงมีระดับความเสี่ยงมาก 2 ประเด็น คือ โรงเรือน

ที่มีมาตรฐานราคาแพง (ค่าเฉลี่ย 2.93 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.30) สกปรกและมีกลิ่นเหม็นจากมูลสุกร (ค่าเฉลี่ย 2.61 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.18) เนื่องจากราคาเหล็ก ปูน ซึ่งเป็นส่วนประกอบหลักในการก่อสร้างมีราคาปรับตัวสูงขึ้นตามราคาน้ำมัน เมื่อโรงเรือนเกิดชำรุดเกษตรกรบางรายไม่ทำการซ่อมแซม ทำให้ประสิทธิภาพของการกำจัดต่ำลงส่งผลให้ส่งกลิ่นเหม็นมากขึ้น

ความเสี่ยงด้านการผลิตเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรแบบพันธะสัญญา

ความเสี่ยงการผลิตสุกรของเกษตรกร ซึ่งผลการศึกษามีปรากฏ (ตารางที่ 4.44) จากการศึกษาโดยภาพรวมของปัญหาการผลิตสุกรพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรมีระดับความเสี่ยงปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 1.71 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.27) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรมีระดับความเสี่ยงปานกลาง 2 ด้านคือ ความเสี่ยงด้านอาหารและการให้อาหารสุกร (ค่าเฉลี่ย 2.36 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.14) และความเสี่ยงด้านโรงเรือนสำหรับผู้เลี้ยงสุกร (ค่าเฉลี่ย 1.68 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.22) แต่ความเสี่ยงด้านพันธุ์สัตว์ไม่พบปัญหาเนื่องจากบริษัทที่ทำพันธะสัญญากับเกษตรกรผู้เลี้ยงเป็นผู้จัดหาพันธุ์สัตว์ทั้งหมดทำให้เกษตรกรไม่ต้องแบกรับความเสี่ยง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ คือ

1. ความเสี่ยงด้านอาหารและการให้อาหารสุกร จากการศึกษาปัญหาอาหารและการให้อาหารสุกร ทั้งหมดรวม 4 ประเด็น พบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรมีระดับความเสี่ยงมาก 2 ประเด็น ได้แก่ หัวอาหารและอาหารสำเร็จรูปมีราคาแพง (ค่าเฉลี่ย 2.68 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.18) การปลอมปนวัตถุดิบผสมอาหารสัตว์ (ค่าเฉลี่ย 2.51 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.09) ถึงแม้ว่าใช้อาหารสำเร็จรูป (ภาคผนวก ก.) ก็ยังคงมีความเสี่ยงเนื่องจากเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรไม่สามารถทราบได้เลยว่าอาหารสำเร็จรูปนั้น มีส่วนผสมตามที่ระบุไว้หรือไม่และยังมีราคาแพง และที่สำคัญคือ เรื่องอาหารนั้นบริษัทที่ทำพันธะสัญญากับเกษตรกรผู้เลี้ยงจะกำหนดให้เกษตรกรต้องใช้อาหารที่บริษัทเป็นผู้จัดหาเท่านั้น

2. ความเสี่ยงด้านโรงเรือนสำหรับผู้เลี้ยงสุกร โดยภาพรวมมีความเสี่ยงอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรมีระดับความเสี่ยงมาก 2 ประเด็นคือ สกปรกและมีกลิ่นเหม็นจากมูลสุกร (ค่าเฉลี่ย 2.86 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.45) ฟันคอกเป็นชำรุดทำความสะอาดได้ยาก (ค่าเฉลี่ย 2.72 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.39) ซึ่งความเสี่ยงได้กล่าวไว้ในกรณีเชิงแบบอิสระแล้ว

การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ตรวจสอบจำนวนและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม และข้อมูลความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกร โดยใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (\bar{X}) และ

ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เป็นรายชื่อในการวิเคราะห์ระดับคะแนนเฉลี่ยของข้อคำถามในแต่ละข้อ ได้ใช้เกณฑ์กำหนดช่วงคะแนนไว้เพื่อสะดวกในการแปลความหมาย ดังต่อไปนี้

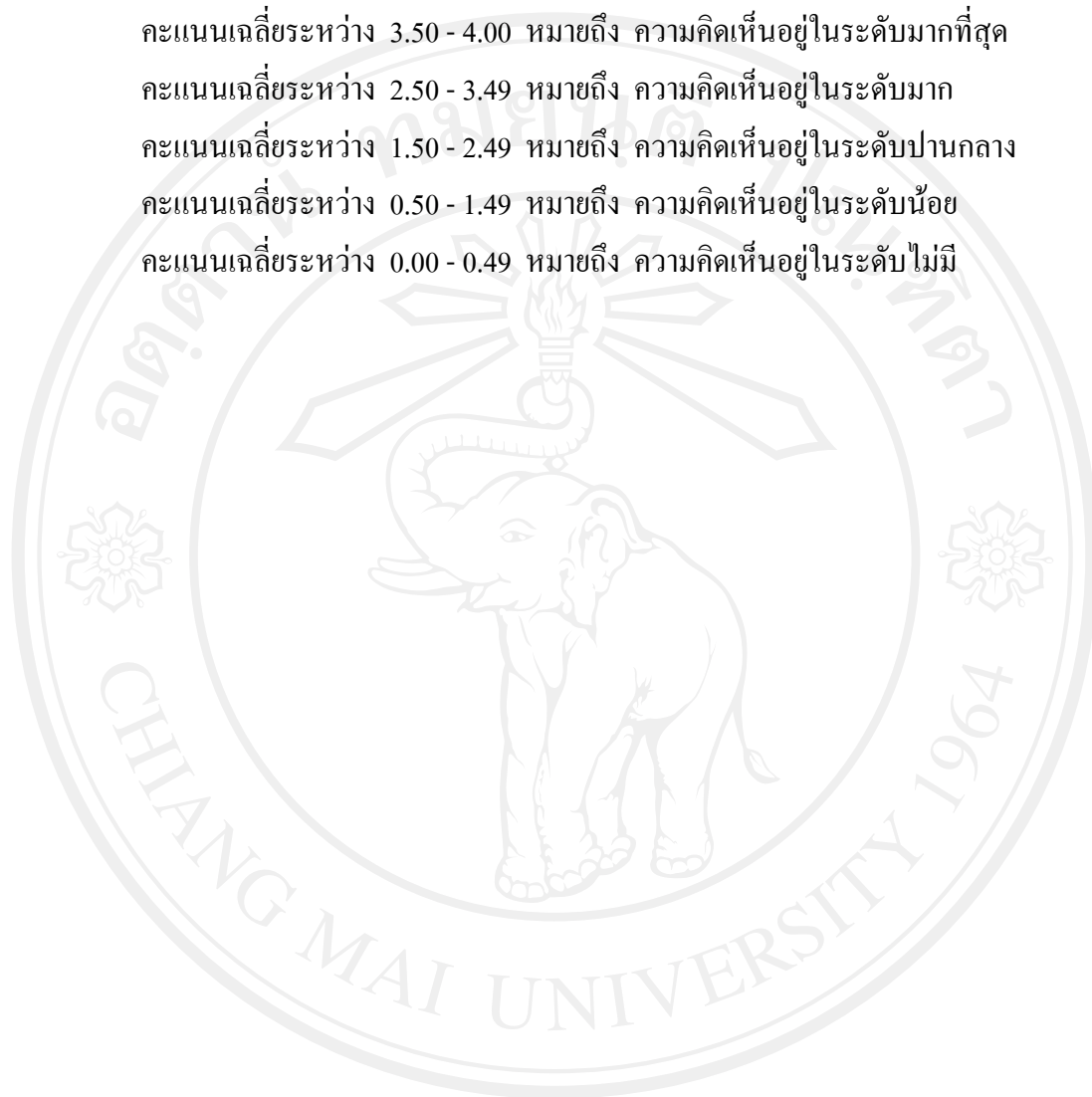
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.50 - 4.00 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.50 - 3.49 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.50 - 2.49 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 0.50 - 1.49 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 0.00 - 0.49 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับไม่มี

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

ตารางที่ 4.17 ระดับความเสี่ยงการผลิตแบบอิสระและแบบพันธะสัญญา

ความเสี่ยงด้านการผลิต	แบบอิสระ			แบบพันธะสัญญา		
	ค่าเฉลี่ย	(SD)	ระดับปัญหา	ค่าเฉลี่ย	(SD)	ระดับปัญหา
1. ความเสี่ยงด้านพันธุสัตว์	2.88	0.29	มาก	1.09	0.41	ไม่มี
1.1 ลูกสุกรพันธุ์หาซื้อยาก แหล่งซื้อลูกสุกรที่น่าเชื่อถือ	3.62	0.3	มากที่สุด	0	0.44	ไม่มี
1.2 ซื้อจากหน่วยงานราชการมีความยุ่งยากล่าช้า	3.25	0.15	มาก	0	0.44	ไม่มี
1.3 สุกรจากพ่อค้าเร่กินอาหารมากแต่โตช้า	3.29	0.17	มาก	0	0.44	ไม่มี
1.4 อัตราการแลกเนื้อต่ำกว่ามาตรฐาน	3.53	0.26	มากที่สุด	1.97	0.36	ปานกลาง
1.5 อัตราการเจริญเติบโตต่ำกว่ามาตรฐาน	3.21	0.13	มาก	2.16	0.44	ปานกลาง
1.6 สุกรป่วยตายก่อนถึงกำหนดจับ	2.86	0.01	มาก	2.39	0.53	ปานกลาง
1.7 ผลตอบแทนหรือชำระค่าสุกรล่าช้า	0.42	1.01	ไม่มี	1.62	0.22	ปานกลาง
2. ความเสี่ยงด้านอาหารและการให้อาหาร	2.78	0.18	มาก	2.36	0.14	ปานกลาง
2.1 หัวอาหารและอาหารสำเร็จรูปมีราคาแพง	3.41	0.36	มาก	2.68	0.18	มาก
2.2 ปัจจุบันอาหารที่ใช้เลี้ยงสุกรมีคุณภาพต่ำ	2.76	0.01	มาก	2.18	0.1	ปานกลาง
2.3 แหล่งวัตถุดิบหายาก	2.37	0.24	ปานกลาง	2.07	0.17	ปานกลาง
2.4 การปลอมปนวัตถุดิบผสมอาหารสัตว์	2.59	0.11	มาก	2.51	0.09	มาก
3. ความเสี่ยงด้านโรงเรือนสำหรับเลี้ยงสุกร	2.13	0.14	ปานกลาง	1.68	0.22	ปานกลาง
3.1 โรงเรือนที่มีมาตรฐานราคาแพง	2.93	0.3	ปานกลาง	1.62	0.02	ปานกลาง
3.2 สกปรกและมีกลิ่นเหม็นจากมูลสุกร	2.61	0.18	มาก	2.86	0.45	มาก
3.3 พื้นคอกเป็นขรุขระทำความสะอาดได้ยาก	2.08	0.02	ปานกลาง	2.72	0.39	มาก
3.4 ความร้อนและอากาศถ่ายเทไม่สะดวก	2.2	0.03	ปานกลาง	1.26	0.16	น้อย
3.5 ปัญหามลชนด้านกลิ่น	1.93	0.08	ปานกลาง	1.19	0.19	น้อย
3.6 ปัญหามลชนด้านน้ำเสียที่ปล่อยจากฟาร์ม	1.27	0.32	น้อย	0.72	0.36	น้อย
3.7 การต่ออายุในมาตรฐานฟาร์ม	1.78	0.13	น้อย	1.34	0.13	น้อย
3.8 ปริมาณน้ำไม่เพียงพอกับการใช้ภายในฟาร์ม	2.23	0.04	ปานกลาง	1.82	0.05	ปานกลาง
เฉลี่ย	2.6	0.2	มาก	1.71	0.26	ปานกลาง

ที่มา : จากการสำรวจ

ความเสี่ยงการจัดการด้านสุขภาพสัตว์เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรแบบอิสระ

จากการศึกษาโดยภาพรวมของความเสี่ยงการจัดการด้านสุขภาพสัตว์พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรมีระดับความเสี่ยงปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 1.51 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.31) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรมีระดับความเสี่ยงมากที่สุด 2 ด้านคือ สุกรป่วยเกิดจากระบบทางเดินหายใจ (ค่าเฉลี่ย 3.81 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.57) สุกรป่วยเกิดจากระบบทางเดินอาหาร (ค่าเฉลี่ย 3.68 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.54) สุกรป่วยเกิดจากระบบทางเดินหายใจ เนื่องจากเกษตรกรผู้เลี้ยงส่วนใหญ่มีการจัดการภายในโรงเรือนไม่เพียงพอ จากการศึกษาพบว่าสุกร

เมื่อมีอายุถึง 15 สัปดาห์ภูมิคุ้มกันของต่ำลงทำให้สุกรป่วยได้ง่าย และถ้าไม่ทำการแยกสุกรป่วยออกจากสุกรดีการกระจายตัวของโรคจะเกิดขึ้นเร็วมาก และโรคที่เกิดจากระบบทางเดินหายใจสามารถแพร่ได้เร็วมาก วิธีแก้คือ ให้ทำการแยกสุกรป่วยไปอยู่ในคอกป่วยท้ายโรงเรือน เนื่องจากการหมุนเวียนของอากาศในโรงเรือนจะเคลื่อนที่จากหน้าโรงเรือนไปยังท้ายโรงเรือนจะสามารถยับยั้งการแพร่กระจายของโรคได้ เป็นต้น

ความเสี่ยงการจัดการด้านสุขภาพสัตว์เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรแบบพันธะสัญญา

เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรมีระดับความเสี่ยงน้อย (ค่าเฉลี่ย 1.01 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.23) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรรายย่อยมีระดับความเสี่ยงมาก 3 ประเด็นคือ สุกรป่วยเกิดจากระบบทางเดินหายใจ (ค่าเฉลี่ย 2.83 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.46) สุกรป่วยเกิดจากระบบทางเดินอาหาร (ค่าเฉลี่ย 2.71 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.22) ไม่มีการฆ่าเชื้อโรคก่อนเข้า-ออก ฟาร์ม (ค่าเฉลี่ย 2.62 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.40) ซึ่งจะสังเกตได้ว่ามีความเสี่ยงเหมือนกันการเลี้ยงสุกรแบบอิสระ และมีความเสี่ยงเพิ่มอีกตัว คือ ไม่มีการฆ่าเชื้อโรคก่อน เข้า-ออก ฟาร์ม เนื่องจากฟาร์มแบบพันธะสัญญาจะมีสัตวบาลดูแลเพียงคนเดียวในหนึ่งโครงการของบริษัท ที่ทำพันธะสัญญา ซึ่งสัตวบาลก็เป็นพาหนะนำโรคจากฟาร์มอื่นมาซึ่งก็เป็นความเสี่ยงอีกอย่างหนึ่ง

การวิเคราะห์ความเสี่ยงและผลตอบแทนในธุรกิจการเลี้ยงสุกรขุนในฟาร์มขนาดกลางแบบอิสระได้ทำการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ความเสี่ยงของการเลี้ยงสุกรแบบพันธะสัญญา เปรียบเทียบความเสี่ยงของการเลี้ยงสุกร ซึ่งได้แบ่งเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ 1) ความเสี่ยงด้านการผลิตสุกร ประกอบด้วย พันธุ์สุกร อาหาร และโรงเรือนอุปกรณ์ 2) ความเสี่ยงด้านการจัดการด้านสุขภาพสัตว์ ประกอบด้วย การสุขาภิบาลป้องกันโรค และประเภทของโรคที่เกิด 3) ความเสี่ยงด้านการตลาดสุกร ประกอบด้วย รูปร่างและคุณภาพแหล่งจำหน่าย ราคาขาย เวลาคัดจับสุกร 4) ความเสี่ยงด้านการเงิน ซึ่งอธิบายไว้ในข้างต้นแล้ว มีรายละเอียดผลการศึกษามีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.18 ระดับความเสี่ยงการจัดการด้านสุขภาพสัตว์แบบอิสระและแบบพันธะสัญญา

ความเสี่ยงด้านการสุขภาพและการป้องกันโรคสุกร	แบบอิสระ			แบบพันธะสัญญา		
	ค่าเฉลี่ย	(SD)	ระดับปัญหา	ค่าเฉลี่ย	(SD)	ระดับปัญหา
1. ไม่มีการฆ่าเชื้อโรคก่อน เข้า-ออก ฟาร์ม	0.94	0.14	น้อย	2.62	0.4	มาก
2. ขาดความรู้ในการสุขภาพและป้องกันโรค	3.24	0.43	มาก	0.78	0.06	น้อย
3. ฉีดวัคซีนสุกรไม่เป็น	3.16	0.41	มาก	0.96	0.01	น้อย
4. โรคระบาดเกิดขึ้นซ้ำซาก	0.27	0.31	ไม่มี	0	0.25	ไม่มี
5. วัคซีนหายาก	0.35	0.29	ไม่มี	0	0.25	ไม่มี
6. การผิดพลาดในการจัดส่งยาและเวชภัณฑ์	0.12	0.35	ไม่มี	1.93	0.23	ปานกลาง
7. ฟาร์ม ไม่มีระบบการนำสุกร เข้า-ออกที่เดียวพร้อมกัน	2.67	0.29	มาก	0.34	0.17	ไม่มี
8. เกิดจากการล้างเตรียมเล้าไม่สะอาดทำให้สุกรติดเชื้อ	2.86	0.34	มาก	1.73	0.18	ปานกลาง
9. สุกรป่วยเกิดจากระบบทางเดินอาหาร	3.68	0.54	มากที่สุด	2.71	0.43	มาก
10. สุกรป่วยเกิดจากระบบทางเดินหายใจ	3.81	0.57	มากที่สุด	2.83	0.46	มาก
11. สุกรป่วยเกิดจากระบบสืบพันธุ์	0.69	0.21	น้อย	0.67	0.08	น้อย
12. สุกรป่วยเกิดจากการติดเชื้อเฉพาะแห่ง	0.74	0.06	น้อย	1.47	0.37	น้อย
13. สุกรป่วยเกิดจากโรคติดเชื้อแบคทีเรียแทรกซ้อน	0.39	0.28	ไม่มี	0.29	0.18	ไม่มี
14. สุกรป่วยเกิดจากโรคติดเชื้อแบคทีเรียทั่วไป	0.42	0.27	ไม่มี	0.34	0.17	ไม่มี
15. เกิดโรคระบาดในฟาร์ม FMD และ SF	0.22	0.32	ไม่มี	0.42	0.15	ไม่มี
16. ไม่มีคอกแยกสุกรป่วย	0.35	0.29	มาก	0	0.25	ไม่มี
17. ไม่มีสัตวแพทย์ประจำฟาร์ม	1.82	0.08	ปานกลาง	0	0.25	ไม่มี
เฉลี่ย	1.51	0.3	ปานกลาง	1.01	0.23	น้อย

ที่มา : จากการสำรวจ

ความเสี่ยงด้านการตลาดสุกรเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรแบบอิสระ

การศึกษาความเสี่ยงด้านการตลาดสุกรของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรทั้งหมด 6 ประเด็น ดังปรากฏ (ตารางที่ 4.19) จากการศึกษาความเสี่ยงด้านการตลาดสุกรทั้งหมด พบว่าโดยภาพรวมเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรมีระดับความเสี่ยงมาก (ค่าเฉลี่ย 2.80 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.27) แต่เมื่อพิจารณาเป็นประเด็นจะพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรมีระดับความเสี่ยงมากที่สุด 2 ประเด็นคือ ราคาสุกรขุนตกต่ำ (ค่าเฉลี่ย 3.82 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.27) หาผู้ซื้อสุกรไม่ได้เมื่อถึงกำหนดจับ (ค่าเฉลี่ย 3.62 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.37) ซึ่งปัญหาที่กล่าวมาถือเป็นความเสี่ยงที่สำคัญที่สุดในการเลี้ยงสุกรแบบอิสระ เนื่องจากส่งผลกระทบต่อรายได้ใน การเลี้ยงสุกร ถ้าราคาสุกร

ขุนตกต่ำเกษตรกรผู้เลี้ยงต้องรับภาระต้นทุนทั้งหมด และความเสี่ยงในการหาผู้ซื้อสุกรไม่ได้เมื่อถึงกำหนดจับจะทำให้เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรต้องรับภาระต้นทุนมากขึ้น

ความเสี่ยงด้านการตลาดสุกรเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรแบบพันธะสัญญา

จากการศึกษาด้านเสี่ยงด้านการตลาดสุกรทั้งหมด พบว่าโดยภาพรวมเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรมีระดับความเสี่ยงน้อย เนื่องจากความเสี่ยงด้านการจัดการตลาดเป็นหน้าที่ของบริษัทที่ทำพันธะสัญญา แต่ก็ยังมีผลกระทบในระดับน้อย เนื่องจากทั้งด้าน ราคาสุกรขุนตกต่ำ หาผู้ซื้อสุกรไม่ได้เมื่อถึงกำหนดจับ และพ่อค้าไม่มารับซื้อตามเวลาที่นัดไว้ มีผลให้บริษัทที่ทำพันธะสัญญาจำหน่ายได้ในปริมาณน้อย ทำให้เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรต้องเลี้ยงสุกรต่อรุ่นนานขึ้น ทำให้สิ้นเปลืองปัจจัยการผลิต และยังทำให้รอบการเลี้ยงต่อปีต่ำลงด้วย

ตารางที่ 4.19 ความเสี่ยงด้านการตลาดสุกรของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรแบบอิสระและแบบพันธะสัญญา

ความเสี่ยงด้านการจัดการตลาด	แบบอิสระ			แบบพันธะสัญญา		
	ค่าเฉลี่ย	(SD)	ระดับปัญหา	ค่าเฉลี่ย	(SD)	ระดับปัญหา
1. หาผู้ซื้อสุกรไม่ได้เมื่อถึงกำหนดจับ	3.62	0.37	มากที่สุด	1.28	0.19	น้อย
2. ราคาสุกรขุนตกต่ำ	3.82	0.46	มากที่สุด	1.42	0.25	น้อย
3. ไม่มีความสามารถในการเข้าถึงลูกค้า	2.37	0.19	มาก	0	0.39	ไม่มี
4. พ่อค้าไม่มารับซื้อตามเวลาที่นัดไว้	2.63	0.08	มาก	1.31	0.2	น้อย
5. สุกรขาหักระหว่างเคลื่อนย้าย	1.93	0.39	ปานกลาง	0.31	0.25	ไม่มี
6. สุกรตายระหว่างเคลื่อนย้าย	2.43	0.17	ปานกลาง	0.85	0.01	น้อย
เฉลี่ย	2.8	0.27	มาก	0.86	0.21	น้อย

ที่มา : จากการสำรวจ

สรุปการศึกษาความเสี่ยงของการเลี้ยงสุกร

ความเสี่ยงของการเลี้ยงสุกรทั้งแบบอิสระและแบบพันธะสัญญาได้แบ่งเป็นประเด็น 3 ประเด็นคือ

1. ความเสี่ยงการผลิตสุกรแบบอิสระจะมีความเสี่ยงในด้านพันธุ์สุกร เนื่องจากเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรต้องเป็นผู้จัดหาพันธุ์เอง ซึ่งแตกต่างจากการเลี้ยงสุกรแบบพันธะสัญญาที่บริษัทที่ทำพันธะสัญญาทำให้ไม่มีความเสี่ยงในด้านพันธุ์สุกร ซึ่งความเสี่ยงด้านอาหารและการให้อาหาร และความเสี่ยงด้านโรงเรือนเลี้ยงสุกรนั้นทั้งแบบอิสระและแบบพันธะสัญญานั้นมีประเด็นความเสี่ยงไปในทางเดียวกัน

2. ความเสี่ยงการจัดการด้านสุขภาพสัตว์จะมีความเสี่ยงในเรื่องการป่วยของสุกร ซึ่งทั้งการเลี้ยงสุกรแบบอิสระและแบบพันธะสัญญา นั้นมีประเด็นความเสี่ยงไปในทางเดียวกัน แต่ในการเลี้ยงสุกรแบบพันธะสัญญาจะมีความเสี่ยงเพิ่มขึ้นอีกด้านหนึ่งคือ ไม่มีการฆ่าเชื้อโรคก่อน เข้า-ออกฟาร์ม เนื่องจากฟาร์มแบบพันธะสัญญาจะมีสัตวบาลดูแลเพียงคนเดียวในหนึ่งโครงการของบริษัทที่ทำพันธะสัญญา ซึ่งสัตวบาลก็เป็นพาหนะนำโรคจากฟาร์มอื่นมาซึ่งก็เป็นความเสี่ยงอีกอย่างหนึ่ง

3. ความเสี่ยงด้านการตลาดสุกรพบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรแบบอิสระมีระดับปัญหามาก เนื่องจากส่งผลกระทบต่อรายได้ใน การเลี้ยงสุกร ถ้าราคาสุกรขุนตกต่ำเกษตรกรผู้เลี้ยงต้องรับภาระต้นทุนทั้งหมด และความเสี่ยงในการหาผู้ซื้อสุกรไม่ได้เมื่อถึงกำหนดจับจะทำให้เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรต้องรับภาระต้นทุนมากขึ้น แต่เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรพันธะสัญญาพบว่า มีระดับความเสี่ยงน้อยทั้งหมด เนื่องจากปัญหาการจัดการตลาดเป็นหน้าที่ของบริษัทที่ทำพันธะสัญญา แต่ก็ยังมีผลกระทบเนื่องจากทั้งด้าน ราคาสุกรขุนตกต่ำ หาผู้ซื้อสุกรไม่ได้เมื่อถึงกำหนดจับ และพ่อค้าไม่มารับซื้อตามเวลาที่นัดไว้ มีผลให้บริษัทที่ทำพันธะสัญญาจำหน่ายได้ในปริมาณน้อย ทำให้เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรต้องเลี้ยงสุกรต่อรุ่นนานขึ้น ทำให้สิ้นเปลืองปัจจัยการผลิต และยังทำให้รอบการเลี้ยงต่อปีต่ำด้วย